

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1930 kl. 1 e. m.

Sammansatt stats- och bankoutskotts utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 137, angående vissa pensioner, understöd och anslag från allmänna indragningsstaten, under punkt 6:o gjorda framställning angående anslag till materiel för det fysikalisk-kemiska laboratoriet vid universitetet i Uppsala.

I en till riksdagen avlåten, den 21 februari 1930 dagtecknad proposition, nr 137, angående vissa pensioner, understöd och anslag från allmänna indragningsstaten, har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, under punkt 6:o föreslagit riksdagen att från och med budgetåret 1930/1931 höja det till materiel m. m. för den åt professorn Theodor Svedberg vid universitetet i Uppsala inrättade personliga professuren i fysikalisk kemi å allmänna indragningsstaten utgående årliga anslaget från 8,000 kronor till 35,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll, sid. 13—18.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, vilken hänvisats till bankoutskottet för förberedande behandling, har efter överenskommelse mellan statsutskottet och bankoutskottet behandlats av sammansatt utskott.

Till 1912 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om inrättande av en personlig professor i fysikalisk kemi vid universitetet i Uppsala för dåvarande docenten i kemi därstädes Theodor Svedberg, och vann detta förslag riksdagens bifall.

Efter det riksdagen under en följd av år anvisat extra anslagsmedel till materielutrustning m. m. för Svedbergs institution, beslöt 1923 års riksdag, på därom av Kungl. Maj:t framställt förslag, att till materiel m. m. för den åt Svedberg inrättade personliga professuren i fysikalisk kemi på allmänna indragningsstaten anvisa ett årligt belopp av 4,000 kronor. Genom beslut av 1924 års riksdag har ifrågavarande materielanslag från och med budgetåret 1924/1925 utgått med ett till 8,000 kronor förhöjt belopp.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag beviljade 1927 års riksdag ett anslag av 1,222,500 kronor för tillbyggnad av institutionen för allmän och analytisk kemi vid universitetet i Uppsala i syfte att bereda lokaler för det fysikalisk-kemiska laboratoriet samt för denna tillbyggnads inredande och förseende med behövlig utrustning. Enligt vad upplysts blivit torde den sålunda beslutade byggnaden bliva färdig att tagas i bruk under sommaren 1930.

Från de akademiska myndigheternas sida föreligger nu framställning om avlåtande av proposition till riksdagen att för budgetåret 1930/1931 bevilja ett anslag av 27,000 kronor till förstärkande av fysikalisk-kemiska laboratoriets materielanslag.

I denna framställning har framhållits, att det hittillsvarande materielanslaget å 8,000 kronor i huvudsak använts för inköp av instrument och apparater för de vetenskapliga specialundersökningarna.

Att med hjälp av detsamma bestrida det nya laboratoriets drift vore, anföres det vidare, naturligtvis otänkbart. I nedanstående tablå har ett försök gjorts att med hjälp av siffror från det nuvarande laboratoriets drift samt beräknade uppvärmnings- och belysningskostnader för nybyggnaden uppskatta driftskostnaderna för den nya institutionen.

Tablå över beräknade utgifter för det nya fysikalisk-kemiska laboratoriets drift.

Uppvärmning, ventilation	kronor	6,900:—	—
Gas, vatten, varmvatten, ånga, destillation, tryckluft	»	1,600:—	—
Elektricitet:			
belysning	kronor	1,400:—	—
hissar	»	100:—	—
reservuppvärmning, kylaggregat	»	300:—	—
verkstaden	»	700:—	—
experiment	»	1,000:—	—
			» 3,500:—
Renhållning	»	1,000:—	—
Instrument och apparater	»	10,000:—	—
Böcker, katalogisering	»	1,000:—	—
Förbrukningsmateriel:			
kemikalier	kronor	1,500:—	—
glas, porslin, gummi, filtrerpapper	»	1,000:—	—
monteringsmateriel	»	500:—	—
metallvaror, verktyg	»	2,000:—	—
skrivmateriel	»	200:—	—
diverse förbrukningsmateriel	»	500:—	—
			» 5,700:—
Telefon	»	300:—	—
Underhåll av verkstadsmaskiner, elektriska maskiner, ackumulatorer, möbler	»	2,000:—	—
Arvodet för preparativt arbete, skriv- och ritarbete	»	1,000:—	—
Arvodet för extra verkstadsarbete	»	3,000:—	—
			<hr/>
	Summa kronor	36,000:—	—

Departementschefen har framhållit, att det vore givet att, om de förbättrade möjligheter, som de nya lokalerna avsåge att bereda forskningen och undervisningen på området, skulle kunna utnyttjas, däremot svarande tillräcklig och ändamålsenlig materiel måste anskaffas. Förutnämnda kostnadsberäkning angåve det årliga medelsbehovet för materiel vid institutionen till 36,000 kronor. I detta belopp hade emellertid inräknats dels det för närvarande till materiel m. m. för ifrågavarande institution å allmänna indragningsstaten utgående årliga anslaget å 8,000 kronor, dels ock ett belopp av 1,000 kronor, som beräknades årligen inflyta i laborationsavgifter. Den föreliggande ansöknings syftade alltså till en höjning av nyssnämnda anslag å 8,000 kronor med 27,000 kronor eller till 35,000 kronor. Departementschefen funne det nämligen riktigt, att det till materiel för den med Svedbergs personliga professur förenade institutionen avsedda anslaget alljämt utginge från allmänna indragningsstaten. Svedbergs kostnadsberäkning grundade sig på förhållandena, sådana de nu kunde överblickas; och vore det givetvis tänkbart, att anslagsbeloppet framdeles, då större erfarenhet om behovet förelåge, skulle behöva undergå någon jämkning. Efter granskning av de i beräkningen ingående anslagsposterna funne departementschefen desamma tilltagna med all försiktighet, och departementschefen ansåge sig icke kunna stå till svars med att nu förorda en lägre anslagssumma än den av professor Svedberg angivna.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må från och med budgetåret 1930/1931 höja det till materiel m. m. för den åt professorn Theodor Svedberg vid universitetet i Uppsala inrättade personliga professuren i fysikalisk kemi å allmänna indragningsstaten utgående årliga anslaget från 8,000 kronor till 35,000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1930.

På sammansatta stats- och bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från statsutskottet: herrar *Bergqvist, Olof Olsson, Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Bonarp, *Wigforss* och *Danielsson*;
samt från bankoutskottet: herrar *C. E. Svensson, Lindgren, Pettersson* i Olovstorp, *Winkler* och *Borggren*.